

Пімонов Г.П.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувач кафедри кримінального права, прокурор Приморського району м.Одеси*

КРАДІЖКА ПРИВАТНОСТІ ЯК КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОСТУПОК

Термін «крадіжка приватності» виник з метою опису специфічних видів кримінальної активності репрезентації злочинця як іншої особи. Тобто злочинець привласнює інформацію або документи, які належать іншій особі (прізвище, дата народження, ідентифікаційний код, номер соціальної страховки, номер паспорту, комп'ютерні коди, чи інші носії інформації про особу), та використовує їх, видаючи себе за носія. Це може бути пов'язане із отриманням відповідних привілеїв, грошових коштів, виданням себе за іншу особу при затриманні чи арешті, привласненням ідентичності у соціальних мережах.

Крадіжка приватності є достатньо поширеною формою кримінальної практики у США. За даними дослідження Федеральної торгівельної комісії 9,9 мільйонів жертв злочинів, пов'язаних із крадіжкою приватності, було зареєстровано в США за минулі роки.

За даними американських дослідників крадіжки приватності можуть бути розподілені на декілька груп. Серед них: клонування ідентичності, за яким хтось бажає якимось чином змінити характеристики своєї особистості на ті, що належать іншій особі (нелегальні іммігранти, особи, які бажають стати анонімними по особистим мотивам), або хтось видає себе за іншу особу у соціальних мережах з метою спілкування, сексуальних девіацій, тощо; шахрайське використання приватності з метою отримання кредитів та інших переваг з використанням вкрадених ідентифікаційних даних чи вкрадених даних кредитних карток, сплати адміністративних штрафів, тощо; комбіноване (синтетичне) використання приватної інформації (у США це часткова підробка документа, пов'язана із внесенням підроблених даних про особистість у натуральний документ); незаконне використання приватної лікарняної інформації для отримання лікарняних послуг чи ліків за певними перевагами чи знижками; незаконне використання персональних даних про особу дитини для використання особистих даних неповнолітніх з корисливою метою; незаконне використання даних про юридичну особу з метою шахрайського заволодіння майном чи майновими правами [<http://www.manikaslaw.com/Fraud-WbIte-CoIar-CrimeIdentity-Theft-Fraud.shtml>].

Як бачимо, значна частина діянь, що аналізуються, охоплюється диспозиціями певних норм Кримінального кодексу України. Проте прагнення Європейської спільноти створити єдиний склад злочину «крадіжка приватності» на теренах союзу надає можливості поступового наукового обговорення цієї проблеми і в українській юридичній літературі.

Виникає питання, яким чином та як слід розглядати даний вид кримінальної активності серед категорій кримінальних правопорушень. Слід зазначити що законодавство розвинених країн як правило розглядає шахрайство із приватністю як злочин, тоді як крадіжка приватності що виступає формою попередньої злочинної діяльності, предикатним злочином чи способом скоєння більш тяжкого злочину заздалегідь може бути оціненою як кримінальний проступок. Відома справа Френка Єбігнейла котрий у 60 роки минулого століття вводив у оману посадових осіб, видаючи себе за пілота авіаліній, помічника генерального прокурора,

професора історії, спричинивши збитків на 4 мільйони доларів за фальшивими чеками (<http://listverse.com/2009/09/05/10-bizarre-cases-of-identity-theft>).

Як правило, кримінальними проступками визнаються крадіжки приватності чи шахрайські практики, сума збитків за якими не перевищує від 250 до 1000 доларів США, або вони вчинені проти однієї а не групи жертв, чи жертва була малолітньою або престарілою особою. Така залежність характеристик кримінального правопорушення від суми збитків, соціального статусу жертв чи їх кількісного складу характеризує стандартний підхід законодавця до оцінки характеру та ступеню суспільної небезпеки діянь, що вивчаються.

Але на рівні федеральної юрисдикції ми бачимо досить інший підхід. Так, восени 1998 р Конгрес США прийняв Закон про попередження крадіжок приватності. Згідно цьому Закону навмисна передача чи використання засобів ідентифікації іншої особи поєднана з бажанням вчинити чи надати допомогу чи сприяти порушенню Федерального закону, або що визначено у якості тяжкого злочину по законодавству інших юрисдикцій карається позбавленням волі до 15 років, штрафом, та конфіскацією кримінальних доходів. Дана норма є загальною відносно шахрайства з ідентифікаційними документами (18 иЯ.С § 1028.), шахрайства з кредитними картками (18 иЯ.С § 1029), комп'ютерного шахрайства (18 иЯ.С §1030), поштового шахрайства (18 иЯ.С §1341), мережевого шахрайства (18 иЯ.С §1343), шахрайства у фінансових інституціях (18 иЯ.С § 1344). Кожне з цих діянь є злочином, який карається позбавленням волі до 30 років, штрафами та конфіскацією майна.

Як бачимо, залежно від ступеню соціальної небезпеки, соціальної значущості, характеристик жертв злочину соціальна оцінка крадіжок ідентичності може змінюватися.

Це надає змогу розглянути це питання і у діючій практиці формування доктрини кримінального проступку в Україні.